

De tuin van Tito

Anton Maertens

Het was een prachtig woord uit een artikel in *Le Monde Diplomatique* (augustus 2011): "yougonostalgie". Ook de jonge historicus Korneel De Rynck werd ermee geconfronteerd tijdens zijn reis. Vooral de oudere (ex-) Joegoslaven sleuren heimwee met zich mee: naar dat grote, uitgestrekte land met zijn mooie kuststreek, opendeuren-politiek en uitstekende voetballers (om nog niet te spreken over de basketballers of skiërs).

Wie vandaag door de voormalige deelstaten van de Joegoslavische Republiek reist, ziet alle gradaties, als waren het de kleuren van de karateband. Van noord naar zuid: het behoorlijk welvarende Slovenië, dan het iets bescheidener maar vaak Toscaans aandoende Kroatië (dat overspoeld wordt door buitenlandse toeristen) en uiteindelijk die andere grote republiek Servië, waar de armoede nog breed en diep bijt.

Maar De Rynck leert ons dat er nog heel veel gradaties, mengkleuren en mengvormen zijn. Zoals de Voivodina, waar Slovaken, Hongaren, Kroaten, Serviërs en Albanen door elkaar leven. De oorlog heeft hier nooit voet aan de grond gezet, maar eerder van ver zijn lelijke gezicht getoond.

Waar de oorlog van dichtbij dat

gedaan heeft, wordt de getuigenissen plots snel pijnlijk en confronterend. Eén vraagje van de bewoners die in je achterhoofd blijft spoken: "In Libië en Irak, dat wel, maar hier toch niet?" De Joegoslaven voelden zich verbonden met Europa, maar Europa voelde zich blijkbaar niet verbonden met de Joegoslaven, of toch zeker niet met de 'slechte' Joegoslaven, de Serviërs.

De passages over nationalisme, intimidatie, haatcampagnes, wederzijdse beschuldigingen kun je, als bewoner van dit land, moeilijk onbevooroordeeld lezen. Het communautair conflict bij ons lijkt op een puur verbale, bijna homeopatische versie van wat zij meegemaakt hebben. Net daarom is het verbazingwekkend dat ze op bepaalde vlakken al verder staan – zoals de huidige Servische president die zijn excuses aanbood voor misdaden van het toenmalige leger – dan wij die vaak in rancune en centennialisme blijven steken, en het debat rond amnestie al helemaal niet (screen) kunnen voeren.

Naast de vele 'Man bijt hond'-aandoende stukjes – de auteur is heel fris & onbevangen – valt ook de belezenheid op. De Rynck's verhaal is onderbouwd en gedreven en lijkt vooral te ontspruiten aan een grote nieuwsgierigheid. Met oog voor economie, cultuur, nationalisme en – uiteraard – geschiedenis. Bovendien knap geschreven en rijkelijk geïllustreerd. Een aanrader.

De Tuin van Tito, Korneel De Rynck, uitgeverij EPO, 320 p.; foto's Frederik Buyckx

